

Verhaal van Jae

Vandaag geef ik uitleg over hoe het is om transgender te zijn en deel ik mijn ervaring.

Er valt veel te vertellen en te zeggen over transgender zijn. Maar laat ik beginnen met wat transgender zijn eigenlijk is. De definitie van een transgender persoon is iemand met een ander gender dan die is aangewezen bij de geboorte. Heel simpel: wat er in je broek zit is niet wie je bent.

De ervaring van een transgender persoon is heel anders dan die van de meeste mensen.

Het verschil zit in de kleine dingen.

De dingen die je je moeilijk kunt voorstellen. De constante angst, de vraag of het wel veilig is om hier naar de WC te gaan. Douchen in het donker omdat je lichaam niet voelt alsof het van jou is. Midden in de dag andere dingen moeten aantrekken omdat je je eigen lichaam niet aan kan zien. Nooit meer zwemmen omdat iedereen je vreemde vragen stelt en omdat je niet kan zwemmen zonder jezelf elke seconde bekeken te voelen en gevangen in je eigen leven.

En dan zijn er nog de grote dingen.

De bedreigingen.

Het eindeloze wachten op operaties, hormoontherapie.

Ik kan niet uitleggen hoe het is om transgender te zijn.

Ik heb het geprobeerd, en de beste manier is om je voor te stellen dat je stukken mist uit je lichaam. Grote gaten uit je lijf. En als je wijde, dikke kleren aantrekt dan zien mensen het misschien niet. Dan staren ze je niet na, praten ze niet achter je rug over je.

Maar ze zijn er nog steeds, en elke keer als je er één aanraakt of ziet dan wordt je er weer mee geconfronteerd. Er is niks wat je eraan kan doen.

En als je uit de kast komt dan kun je veel verliezen, dat vergroot de angst om uit de kast te komen.

Ik ben vrienden verloren, mensen die ik dacht te kunnen vertrouwen. Vaak vraag ik me af; wat zou er anders zijn als ik niet was uitgekomen voor wie ik ben? Wat zou er anders zijn als ze me hadden geaccepteerd? Wat ben ik verloren, en als onze samenleving aardiger was, wat zou er anders zijn? Zouden mensen zoals ik niet worden nagestaard? Zouden er minder moorden worden gepleegd? We zijn sinds nieuwjaar als LHBT gemeenschap als 6 mensen kwijtgeraakt. Gemiddeld wordt van transgender mensen niet verwacht dat ze ouder worden dan 35. Ik heb in principe de helft van mijn leven al gehad. Mensen die zijn vermoord omdat er nu eenmaal mensen zijn die hen niet accepteren.

Dit soort haat wordt alleen maar radicaler en erger omdat mensen zich niet openstellen om te leren over transgender problemen en levens.

En daarom dank ik jullie ook dat jullie iemand hebben uitgenodigd om hierover te praten. Want acceptatie is het enige middel dat gaat helpen tegen deze vorm van verachting.

Ik sta hier omdat ik wil dat jullie niet die mensen zijn die mensen verstoten omdat ze de moed hebben om voor zichzelf uit te komen.

Als ik mijn punt voor jullie moeten samenvatten, zou ik zeggen wat een oude Joodse man me ooit heeft verteld; Gender, seksualiteit, dat soort definities worden regelmatig herschreven. Wat er écht toe doet is dat je de mensen om wie je geeft, steunt. Dat is meer waard dan genderrollen ooit zullen zijn.

Gemeente van Christus,

Het verhaal van Jae

Misschien moet ook bij u nog het verhaal van Jae even zakken. In diverse situaties heeft zij hele vervelende ontmoetingen meegemaakt. Van kwetsende opmerkingen tot fysiek geweld. Sommige plekken en situaties zijn voor haar niet veilig. Ze gebruikte (in ons voorgesprek) de metafoor van het leven na een ongeluk, om te omschrijven hoe ze zich voelt. Stukken, die in haar ontbreken, en waar ze elke dag weer mee wordt geconfronteerd. Het liedje dat Jae graag in het verlengde van haar verhaal wilde laten horen heet home. Iemand wil zich thuis kunnen voelen. Veilig kunnen voelen. Jae gaf aan dat ze de hele wereld aan kan, als iemand, die ze niet kent, positief of geïnteresseerd op haar reageert. Hier sluit denk ik het gedicht van Jacqueline van der Waals mooi op aan.

Behoeft om je thuis te voelen in deze wereld.

Het gedicht is in de taal van de tijd. Dat is ook zo bewust gelaten. Het geeft namelijk een verlangen aan, dat denk ik eeuwig te noemen is. Een verlangen om je bij iemand thuis te voelen. En om zo thuis te voelen, moet je je allereerst veilig voelen. Je zoekt in de ontmoeting, of je iemand kan vertrouwen.

Indruk van het bijbelverhaal over ontmoeting

Het verhaal uit de bijbel van vandaag is niet gemakkelijk. In de menti meter gaf u hier ook al uw mening over. In de voorbereiding kwamen we hierover in gesprek. Het lijkt dat Jezus en de vrouw langs elkaar heen praten en ze elkaar niet begrijpen. Aan de andere kant verwoordt de vrouw dat ze Jezus als een profeet ervaart. Zoals we moeite moeten doen om dit verhaal te doorgronden, zo moeten we soms ook moeite doen om een ander te begrijpen. Het vraagt van ons ook een keuze in welke situatie we deze moeite willen aangaan en wanneer niet.

In de menti meter kwamen verschillende woorden boven, over wat u belangrijk vindt in de ontmoeting. **Enkele woorden haal ik nog even terug:**

Een mooie uitleg over het woord ont moeten, die me is bijgebleven is als volgt. Ont betekent niet. Je wilt dus niet moeten. Een ontmoeting komt pas tot stand als je niet moet. Er is veiligheid nodig, dat dit kan gebeuren. Er is nieuwsgierigheid nodig. Er is ook openheid nodig.

Wat levert een nadere verkenning van het verhaal op?

Zo kom ik dan bij de vraag, die ik centraal wil stellen voor deze overdenking. Wat kan het verhaal over de ontmoeting tussen de Samaritaanse vrouw en Jezus ons leren over het elkaar ontmoeten? Wat leert ons dat over het open staan voor Anders (met een hoofdletter).

En als een ontmoeting niet vanzelfsprekend is, dan vraagt het dus ook een zekere moeite om dit te doen. Welke moeite neemt de vrouw in het verhaal? Welke moeite neemt Jezus? Wat gebeurt er in dit verhaal, zodat er een ontmoeting kan plaatsvinden.

Het verhaal van de ontmoeting komt nadat Jezus Judea de rug heeft toegekeerd. Er wordt gedebatteerd over wie, door wie wordt gedoopt. Hoor je bij Johannes of bij Jezus? Hoor je bij de officiële religie of niet? Israël was verdeeld geraakt. Samaria was een voortzetting van het Noordrijk. Grof gezegd: Judea stond voor de orthodoxe joden, Samaria voor de ruimdenkenden. Het was een soort bible belt tegen over de pkn.

Hoe kun je in werelden, die zo verschillend zijn, geloofwaardig over God spreken? Hoe spreken we in kringen, waar een heel andere religieuze traditie is of een andere levensbeschouwing? Dit kwam ook terug in het verhaal tussen Franciscus en de Sultan. Het is een voorbeeld van hoe het kan.

Te slechten taboes

Het gesprek tussen Jezus en de vrouw had überhaupt niet plaatsgevonden, als Jezus niet al drie taboe's had doorbroken. Het taboe van de nationaliteiten: het feit dat de Joden en de Samaritanen niet met elkaar omgaan, zoals de vrouw het verwoordt. Het taboe van de godsdienstigheid: de religieuze werelden lagen zo ver uit elkaar, dat bruggen maken onmogelijk leek. En tenslotte het morele taboe dat in de patriarchale samenleving lag op de verhouding man en vrouw.

Jezus was op zoek naar een verstandhouding. Een trotse Jood had de vrouw niet om water gevraagd, hij had zich er niet toe verlaagd (zoals er toen naar gekeken zou worden). Wat moeite, honger en dorst is weten we allemaal. Waarom wordt dit belemmerd door een grenspaal?

Lichamelijke en spirituele behoeften

Er is een zwarte kant van godsdienst, dat we alleen helpen wie bij ons horen. Hoe vrij moeten we worden om menselijk te zijn of te worden?

Waar wij in het leven behoefte aan hebben is nooit iets. We hebben behoefte aan een persoon. Een persoon, die wil dat we zijn (wie we zijn). Hoe komen we tot dit inzicht?

Als Jezus in de taal van de godsdienst spreekt, ontstaan er aanvankelijk eerst misstanden. Dit verhaal past goed in het thema van het boek van Johannes. Het gaat over het conflict tussen de gelovige en ongelovige reacties op het optreden van Jezus. Geconfronteerd met Jezus beslissen mensen of ze al of niet in hem zullen geloven. De verteller maakt ook op meer plekken gebruik van misstanden: het afbreken en weer opbouwen van de tempel, het brood uit de hemel en in dit verhaal het levend water. Ze hebben een belangrijke functie. Ze wijzen erop dat de persoon van Jezus, zijn woorden en zijn daden, een diepere betekenis hebben. Zij zetten de lezer aan om attent te zijn op de spirituele dimensie, die overal aanwezig is.

De vrouw denkt ook eerst aan wat nodig is voor onze directe menselijke behoeften, als Jezus over levend water spreekt. Het is ook de bekende piramide van Maslov. Eerst moeten de basisbehoeften van eten en drinken verzorgd zijn. In Nederland zijn we in principe van die behoeften ook voorzien. Maar hoe zit het met ons innerlijk? We hebben ons natje en droogje, maar weten we waarvoor we er zijn?

Jezus spreekt de vrouw rechtstreeks aan. Vijf mannen heb je gehad, en degene die je nu hebt, is je man niet. We zoeken naar mensen, waar we ons aan kunnen vastklampen. Het gebeurt dat we alleen via de ander we iets van onze schoonheid ervaren, onze rechtvaardiging verkrijgen. Daar zoeken we onze geborgenheid en vrede. Waar zijn deze mensen? Deze vrouw heeft gezocht en gezocht en is telkens weer teleurgesteld en is ze weer opnieuw gaan zoeken. Ze is blijven zoeken om een doel te vinden.

Spanning tussen godsdienst en zelfrealisatie

Het lijkt vaak dat er een scherpe tegenstelling bestaat tussen de godsdienst en de zelfrealisatie van mensen. Beide zaken lijken onverenigbaar. Dit verhaal lijkt ons te laten zien, dat we God niet kunnen vinden, als we niet de redenen begrijpen van ons ongeluk. Jezus zet bij de vrouw op scherp, waar zij naar zoekt, waar zij naar verlangt, en wat zij steeds moet terugveroveren in een wereld van teleurstellingen en vruchteloosheid. Pas dan, als het leven van de vrouw wordt verhelderd, wordt er over godsdienst gesproken.

De vrouw brengt dan ook in dat de Joden en Samaritanen zo ver van elkaar afstaan. Jezus reageert hierop, door juist te wijzen dat het er niet om gaat dat geloof zich definieert naar herkomst en traditie. God zoekt mensen, die uit een innerlijke waarheid en uit geest, uit een overtuiging die echt is, zich tot Hem/Haar wenden. En dit gesprek komt bij de vrouw binnen, binnen in haar werkelijkheid en in haar waarheid.

Dan volgt de vraag van de vrouw: wanneer komt de Messias?

Er bestaat maar één manier van christelijk leven: wie ander dan ik en wanneer anders dan nu? Ons leven duldt geen uitstel, het begint hier en nu. En op zo'n moment opent Jezus de slagboom tussen hemel en aarde. Zo ontstaat er geen tegenstelling meer tussen het spreken over godsdienst en het zichzelf vinden van de mens. Geen grens, zo hier op aarde getrokken, houdt dan nog stand.

In deze overdenking stond centraal. Wat kan het verhaal van Jezus en de Samaritaanse vrouw ons leren over het open staan voor anders? Ik geeft ze u graag mee als vragen om met u mee te nemen:

Kunnen wij dit verhaal uit het evangelie zo verstaan, dat deze fasen in deze dialoog, ook een symbool is voor onze moeilijke weg tot kennis?

Hoe kunnen we in gesprekken onze eigen ervaringen inbrengen in plaat van onze eigen doctrines?

Hoe zouden de tegenstellingen vruchtbaar kunnen worden gemaakt om tot trappen te komen, die ons tot Jezus brengt die zegt: Ik Ben.

Amen!